

Sloveenia

Liikmesriigi õigus - Sloveenia

Juhime tähelepanu sellele, et käesoleva lehekülje [sl](#) originaalkeelset versiooni on hiljuti muudetud. Valitud keeleversiooni meie töötajad parajasti tõlgivad.

Sellel lehel esitatakse teave Sloveenia õigussüsteemi kohta.

Õiguse allikad

Õigusaktide liigid – kirjeldus

Sloveenia Vabariigi õigussüsteemi abstraktsed õigusnormid võetakse vastu nii riigi kui ka kohalikul tasandil. Riigi tasandi õigusaktid on põhiseadus (*ustava*), seadused (*zakoni*) ja rakendusaktid, mida on kahte liiki: dekreedid (*uredbe*, vahel tõlgitud kui määrused) ja eeskirjad (*pravilniki*).

Kohalikud volikogud võtavad põhiliselt vastu korraldusi (*odloki*).

Sloveenia õigussüsteemis puudub pretsedendiõigus, mis tähendab, et kõrgemate kohtute (*višja sodišča*) otsused ei ole madalama astme kohtutele (*nižja sodišča*) siduvad. Madalama astme kohtud kalduvad siiski järgima kõrgemate kohtute ja ülemkohtu (*Vrhovno sodišče*) kohtupraktikat.

Ülemkohus, mis tuleb kokku täiskoguna, võib vastu võtta **põhimõttelisi õiguslikke seisukohti** (*načelna pravna mnenja*) seaduste ühetaolise kohaldamise jaoks olulistes küsimustes. Sellised põhimõttelised õiguslikud seisukohad on kohtute seaduse kohaselt (*Zakon o sodiščih*) siduvad vaid ülemkohtu kohtukoosseisudele ja neid võib muuta vaid uuel täiskogu istungil. Madalama astme kohtud kalduvad siiski järgima põhimõttelisi õiguslikke seisukohti ja ülemkohus nõuab oma kohtupraktikas, et kõnealuses küsimuses juba vastu võetud õiguslikku seisukohta tsiteeriva poolega tuleks vajalikul määral arvestada.

Seadused ja eeskirjad peavad olema kooskõlas rahvusvahelise õiguse üldtunnustatud põhimõtete ning Sloveenia siduvate lepingutega (nagu on sätestatud põhiseaduse artiklis 8). Ratifitseeritud ja avaldatud rahvusvahelisi lepinguid tuleb kohaldada vahetult. Sloveenia põhiseaduskohtu (*Ustavno sodišče*) seisukoht on, et rahvusvahelised lepingud seisavad õigusaktide hierarhias seadustest kõrgemal. Ratifitseeritud rahvusvahelised lepingud integreeritakse riigi õigussüsteemi, luues seeläbi õigused ja kohustused füüsilistele ja juriidilistele isikutele riigis (tingimusel, et need on vahetult kohaldatavad).

Sloveenia õigussüsteem kuulub kontinentaalsesse õigusperekonda ning on tsiviilõiguse süsteem, mis tähendab, et tavaõigus kui selline ei ole õigussüsteemi osa. Sloveenia seadusandja siiski tunnustab mõningal määral tavasid. Näiteks füüsiliste ja juriidiliste isikute vahelisi lepinguid reguleeriva võlaõigusseadustiku (*Obligacijski zakonik*) artikli 12 alusel võetakse äritavasid, poolte vahel kehtestatud tavasid ja praktikat arvesse vajalike meetmete ja nende poolt äriühingute kohustuslikele suhetele avaldatava mõju hindamisel.

Kohtunikuametit täites peab kohtunik juhinduma põhiseadusest, seadustest, rahvusvahelise õiguse üldpõhimõtetest ning ratifitseeritud ja avaldatud rahvusvahelistest lepingutest. Kohtute seadusega nähakse ette, et juhul kui tsiviilasja ei saa lahendada kehtivate õigusaktide põhjal, peab kohtunik arvestama sarnastes juhtumites kohaldatavaid õigusakte. Kui hoolimata sellest on asja lahendus õiguslikult kaheldav, peab kohtunik tegema riigi õiguskorra üldistele põhimõtetele tugineva otsuse. Otsustamisel peab ta toimima kooskõlas õigustavade ja kehtivate pädevuspõhimõtetelega. Kohtunik peab alati toimima selliselt, nagu oleks tal lahendada määramatu arv samalaadseid juhtumeid.

Õigusnormide hierarhia

Kõik õigusnormid peavad olema vastavuses põhiseadusega. Seadused ja eeskirjad peavad olema kooskõlas rahvusvahelise õiguse üldtunnustatud põhimõtete ning Sloveenia jaoks siduvate lepingutega (nagu on sätestatud põhiseaduse artiklis 8). Rakenduseeskirjad ja kohalike omavalitsuste korraldused peavad olema lisaks vastavuses seadustega/rakendusaktidega.

Avaliku võimu teostamiseks välja antud üldised aktid (*splošni akti za izvrševanje javnih pooblastil*) peavad olema vastavuses põhiseadusega, seadustega ja rakendusaktidega.

Riigiasutuste, kohalike omavalitsusasutuste ja avaliku võimu kandjate üksikaktid ja toimingud peavad põhinema vastu võetud seadusel või õigusakti või seadusjõuga määrusel.

Euroopa Liidu õiguse ülimuslikkuse kohta on põhiseaduses säte, mis annab Sloveenia õigussüsteemile aluse sellega nõustumiseks, sätestades, et õigusakte ja otsuseid, mis on vastu võetud sellistes rahvusvahelistes organisatsioonides (käesoleval juhul Euroopa Liidus), millele Sloveenia on usaldanud osa oma suveräänsete õiguste teostamisest, peab kohaldama Sloveenias kooskõlas nende organisatsioonide õigusliku korraldusega.

Institutsiooniline raamistik

Õigusnormide vastuvõtmise eest vastutavad institutsioonid

Seadused/õigusaktid võetakse vastu Sloveenia kahekojalise parlamendi alamkojas **rahvusassamblees** (*Državni zbor*). Kooskõlas põhiseaduse artiklitega 80 ja 81 koosneb rahvusassamblee Sloveenia kodanikke esindavast 90 saadikust. 88 saadikut valitakse üldise, võrdse, otsese ja salajase hääletuse teel. Rahvusassambleesse peab alati olema valitud üks saadik itaalia ja üks saadik ungari rahvuslikust kogukonnast, keda valivad vastava kogukonna liikmed. Rahvusassamblee valitakse neljaks aastaks.

Dekreetid annab välja valitsus (*Vlada*), kuid **eeskirjad** annab välja valitsuse **vastava valdkonna minister**. Kooskõlas põhiseaduse artiklitega 110–119 koosneb valitsus peaministrist (*predsednik vlade*) ja ministritest. Oma volituste piires on valitsus ja ministrid sõltumatud ning vastutavad rahvusassamblee ees, kes võib neid ametist tagandada (konstitutsioonikohtusse pöördumisega), nende suhtes usaldushääletuse korraldada või lõpetada nende ametiaja arupärimise teel. Peaministri valib rahvusassamblee ja pärast seda esitab peaminister rahvusassambleele ametisse nimetamiseks (ja ametist vabastamiseks) ministrid.

Põhiseaduskohtul on oluline roll institutsioonilises raamistikus, kuna kohus võib tühistada seadusi, rakenduseeskirju ja kohalike omavalitsuste korraldusi, kui ta peab neid põhiseadusele mittevastavaks. Samuti esitab kohus arvamusi rahvusvaheliste lepingute põhiseaduslikkuse kohta ja teeb otsuseid kahju kannatanud kodanike esitatud põhiseaduslike kaebuse kohta, mida võib esitada pärast kõigi muude õiguskaitsevahendite ammendumist.

Kohalike omavalitsuste korraldused võetakse vastu kohalikes volikogudes (*občinski sveti, mestni sveti*), mille valivad otse kohaliku omavalitsusüksuse elanikud.

Otsustusprotsess

Rahvusassambleele võivad seaduse/õigusakti vastuvõtmiseks ettepaneku esitada valitsus, rahvusassamblee saadikud, parlamendi ülemkoda, rahvusnõukogu (*Državni svet*) ja vähemalt 5000 valijat. Rahvusassamblee kodukorra (*Poslovnik Državnega zbora*) kohaselt koosneb tavamenetlus kavandatava seaduse/õigusakti kolmest lugemisest.

Lisaks on kodukorras ette nähtud kiirmenetlus eriolukordadeks. Vastavalt artiklile 86 võib rahvusassamblee otsuse vastu võtta, kui saadikute enamus on kohal ja kui seadus võetakse vastu kohal viibivate saadikute häälteenamusega, kui ei ole ette nähtud teist liiki häälteenamust. Rahvusnõukogu võib vastu võetud seadusele veto panna ning rahvusassamblee võib sellise veto tühistada kõikide saadikute häälteenamusega.

Seadusandlik referendum (*zakonodajni referendum*) (nagu on ette nähtud põhiseaduse artiklis 90) on reguleeritud referendumi ja avaliku algatuse seaduses (*Zakon o referendumu in o ljudski iniciativi*) ja selle võib algatada rahvusassamblee ise või rahvusnõukogu nõudmisel üks kolmandik saadikutest või vähemalt 40 000 valijat. Valijatel on võimalus rahvusassamblees vastu võetud seadus kinnitada või tagasi lükata enne, kui selle kuulutab välja **vabariigi president** (*Predsednik republike*).

Vabariigi president peab seaduse välja kuulutama kaheksa päeva jooksul pärast selle vastuvõtmist. Vastavalt põhiseaduse artiklile 154 peavad kõik õigusnormid olema avaldatud enne nende jõustumist. Riigiasutustes vastu võetud õigusnormid avaldatakse Sloveenia Vabariigi ametlikus väljaandes (*Uradni list Republike Slovenije*, ULRS), kusjuures korraldused ja muud kohaliku omavalitsuse õigusaktid avaldatakse kohalikes väljaannetes.

Põhiseaduse muudatused võetakse vastu põhiseaduses sätestatud erimenetlusega. Põhiseaduse muutmise ettepaneku saavad teha vähemalt 20 rahvusassamblee saadikut, valitsus või vähemalt 30 000 valijat. Ettepanek pannakse hääletusele kohal viibinud saadikute kahekolmandikulise häälteenamusega, kuid võetakse vastu üksnes kõigi saadikute kahekolmandikulise häälteenamusega. Põhiseaduse artikli 87 kohaselt on rahvusassambleel õigus kehtestada kodanike ja teiste isikute õigusi ja kohustusi üksnes seadusega.

ELi institutsioonide väljastatavad **ELi määrused ja otsused** on Sloveenias vahetult kohaldatavad. Nende jõustamiseks ei tule neid ratifitseerida ega avaldada riigi ametlikus väljaandes.

Rahvusvahelised lepingud, mille Sloveenia Vabariik on allkirjastanud, jõustuvad pärast seda, kui rahvusassamblee on need erimenetluse käigus ratifitseerinud. Rahvusvahelised lepingud ratifitseeritakse valitsuse esitatud vastava seaduse vastuvõtmisega. Rahvusvahelise lepingu ratifitseerimise seadus võetakse vastu kohal viibivate saadikute lihthäälteenamusega, v.a juhul, kui põhiseaduses või seaduses on sätestatud teisiti.

Õigusaktide andmebaasid

Sloveenia Vabariigi õigusaktide register (*Register predpisov RS*)

☞ [Õigusaktide register](#) sisaldab linke seaduste terviktekstidele, mis on vastu võetud alates 25. juunist 1991, ja rakendustähtaegadele, mis on vastu võetud alates 1995. aastast. Juurdepääs muude rakendustähtaegade terviktekstidele sõltub sellest, kui palju aega kulub elektroonilise versiooni ülespanemiseks riigi ametliku väljaande veebilehele.

Rahvusassamblee õigusaktid (*Zakonodaja državnega zbora*)

☞ [Rahvusassamblee õigusaktide](#) andmebaas sisaldab kõikide seaduste ja muude õigusaktide tekste, mis on rahvusassamblees arutlusel. Nende hulka kuuluvad:

- **seaduste konsolideeritud versioonid** (*prečiščena besedila zakonov*) – alates 29. novembrist 2002 vastu võetud ja riigi ametlikus väljaandes avaldatud seaduste ametlikud konsolideeritud versioonid ning alates 17. juunist 2007 mitteametlikud konsolideeritud versioonid;
- **vastu võetud seadused** (*sprejeti zakoni*) – rahvusassamblees vastu võetud ja Sloveenia Vabariigi ametlikus väljaandes avaldatud seadused alates iseseisvumisest 25. juunil 1991;
- **vastu võetud aktid** (*sprejeti akti*) – rahvusassamblees vastu võetud ja Sloveenia Vabariigi ametlikus väljaandes avaldatud aktid alates 28. novembrist 1996;
- **seaduseelnõud** (*predlogi zakonov*) – ametis olevale rahvusassambleele arutamiseks esitatud õigusaktide eelnõud (andmebaasis on ka vastu võetud seaduseelnõud, mida Sloveenia Vabariigi ametlikus väljaandes ei ole veel avaldatud);
- **seaduste lugemised** (*obravnave zakonov*) (menetluse lõpp) – rahvusassambleele arutamiseks esitatud seaduste kõikide lugemiste arhiiv alates 28. novembrist 1996;
- **aktide eelnõud** (*predlogi aktov*) – ametis olevale rahvusassambleele arutamiseks esitatud aktide eelnõud (andmebaasis on ka vastu võetud aktide eelnõud, mida Sloveenia Vabariigi ametlikus väljaandes ei ole veel avaldatud);
- **aktide lugemised** (*obravnave aktov*) (menetluse lõpp) – rahvusassambleele arutamiseks esitatud aktide kõikide lugemiste arhiiv alates 28. novembrist 1996;
- **korralduste eelnõud** (*predlogi odlokov*) – ametis olevale rahvusassambleele arutamiseks esitatud korralduste eelnõud (andmebaasis on ka vastu võetud korralduste eelnõud, mida Sloveenia Vabariigi ametlikus väljaandes ei ole veel avaldatud);
- **korralduste lugemised** (*obravnave odlokov*) (menetluse lõpp) – rahvusassambleele arutamiseks esitatud korralduste kõikide lugemiste arhiiv alates 28. novembrist 1996.

Õigusaktide infosüsteem (*Pravno-informacijski sistem – PIS*)

☞ [Õigusaktide infosüsteem](#) – Sloveenia Vabariigi õigusaktide register (*Register predpisov Republike Slovenije*) on ühendatud teiste riigiasutuste määruste kogudega ja riigi ametliku väljaandega.

Sloveenia Vabariigi ametlik väljaanne (*Uradni list Republike Slovenije; ULRS*)

Kõik riigi õigusaktid avaldatakse ametlikult ☞ [Sloveenia Vabariigi ametlikus väljaandes](#). Kõik dokumendid avaldatakse veebis.

Seonduvad lingid

☞ [Sloveenia õigussüsteem](#), ☞ [rahvusassamblee õigusaktid](#), ☞ [õigusaktide infosüsteem](#), ☞ [Sloveenia Vabariigi ametlik väljaanne](#)

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

